

Analýza aktuálního stavu podmínek bezbariérového cestování na území Moravskoslezského kraje

Zadavatel:
KLACR, o.s. – Moravskoslezský klastr cestovního ruchu
Sídlo: Na Jízdárně 7, 702 00 Ostrava

Zpracovatel:
KAZUIST, spol. s r.o.
Sídlo: Husova 401, 739 61 Třinec

V Třinci dne 30. 11. 2009
Zpracovala: Pavla Zajoncová

ANALÝZA AKTUÁLNÍHO STAVU PODMÍNEK BEZBARIÉROVÉHO CESTOVÁNÍ NA ÚZEMÍ MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE

Obsah analýzy:

1. Úvodní informace	2
1.1 Účel a cíl analýzy.....	2
1.2 Zadavatel a zpracovatel analýzy.....	2
1.3 Období realizace analýzy	2
1.4 Co je bezbariérové cestování	2
2. Analýza	3
2.1 Inventarizace projektů, aktivit a výstupů provedených v oblasti BC	3
2.2 Identifikace možných vazeb projektových aktivit na evropské iniciativy	9
2.3 Identifikace trendů a jim odpovídajících aktivit pro projekt	12
3. Závěry analýzy	17
3.1 Shrnutí hlavních závěrů	17
3.2 Celkové shrnutí analýzy	18
4. Použité zdroje	19
5. Zkratky a pojmy	20
6. Přílohy	22

1. ÚVODNÍ INFORMACE

1.1 Účel a cíl analýzy

Zpracovaná Analýza aktuálního stavu podmínek bezbariérového cestování na území Moravskoslezského kraje (dále jen „analýza“) je jedním z podkladů pro zpracování žádosti o dotaci z Regionálního operačního programu Moravskoslezsko, oblast podpory 2.2 Rozvoj cestovního ruchu, dílčí oblast 2.2.4 Organizace a kooperace v cestovním ruchu na projekt „Cestovní ruch bez bariér“ (dále jen „CRBB“), jehož předkladatelem je KLACR, o.s.

Projekt CRBB je zaměřen na rozšiřování a zkvalitňování služeb cestovního ruchu pro osoby se specifickými potřebami, vytvoření jednotného a komplexního systému informací o bezbariérovosti služeb cestovního ruchu na území Moravskoslezského kraje (dále jen „MSK“) a na zvyšování znalostí a povědomí o této oblasti.

Cílem analýzy bylo tedy jednak zjistit aktuální stav podmínek bezbariérového cestování na území MSK a jednak odůvodnit potřebu realizace aktivit předkládaného projektu CRBB.

1.2 Zadavatel a zpracovatel analýzy

Zadavatel analýzy:

KLACR, o.s. – Moravskoslezský klastr cestovního ruchu

Sídlo: Na Jízdárně 7, 702 00 Ostrava

Cílem sdružení KLACR je vytvořit konkurenceschopný turistický region jako výsledek koordinace aktivit v cestovním ruchu, komunikace s veřejným sektorem, spolupráce subjektů v cestovním ruchu a podporou inovací.

Zpracovatel analýzy:

KAZUIST, spol. s r.o.

Sídlo: Husova 401, 739 61 Třinec

Zpracovatel poskytuje od roku 1991 komplexní poradenství v oblasti podnikání, v roce 1992 získal statut Regionálního Poradenského Informačního Centra. Kromě poradenství se věnuje projektovým aktivitám v oblasti rozvoje lidských zdrojů a integrace osob znevýhodněných na trhu práce. Zpracovatel usiluje o prosazování a popularizaci bezbariérového cestování od roku 2005, a to v rámci vlastní projektové činnosti.

1.3 Období realizace analýzy

Materiál byl zpracován v období srpen až listopad 2009.

1.4 Co je bezbariérové cestování

Pojem bezbariérové cestování je klíčovým aspektem připravovaného projektu CRBB a předmětem této analýzy.

Bezbariérové cestování (accessible tourism) obsahuje všechny iniciativy, které vedou ke zvyšování přístupnosti turistických destinací, produktů, zařízení a služeb v cestovním ruchu. Bezbariérovost (přístupnost) v cestovním ruchu je společenské právo, které se týká všech obyvatel EU. Přístupnost je často omezoována na určitou skupinu osob, ale měli bychom ji chápat v širších souvislostech. Bezbariérovost není jen o lidech s postižením ale také o starších občanech, rodinách s malými dětmi, lidech s krátkodobým nebo chronickým onemocněním atd (*zdroj: www.ec.europa.eu*).

2. ANALÝZA

2.1 Inventarizace projektů, aktivit a výstupů provedených v oblasti BC

2.1.1 Výčet projektů v oblasti bezbariérového cestování v MSK

Projekt „Beskydy pro všechny“ (BpV)

Období realizace: 08/2005 – 08/2008

Realizátor: Rozvojové partnerství 11 organizací, příjemce: KAZUIST, spol. s r.o.

Zdroj financování: Program Iniciativy Společenství EQUAL (II. kolo)

Cílové skupiny:

- Osoby postižené nebo ohrožené dlouhodobou nezaměstnaností (lidé nad 45 let věku, studenti a absolventi škol, osoby vracející se na trh práce po delším období ekonomické neaktivity)
- Osoby se zdravotním postižením (osoby s chronickým onemocněním, pohybově/zrakově/sluchově postižení)
- Komunitní sektor (sociální organizace, subjekty veřejné správy, zaměstnanci organizací komunitního sektoru)
- Poskytovatelé služeb pro cestovní ruch (provozovatelé ubytovacích zařízení, provozovatelé v oblasti stravování a pohostinství, Cestovní kanceláře a agentury, Turistická informační centra a další, Zaměstnanci poskytovatelů služeb pro ČR)

Zaměření projektu: Projekt byl zaměřen na oblast sociální ekonomiky se zvláštním zřetelem na rozvoj sociálního cestovního ruchu v Beskydech. Hlavním cílem projektu byla vytvoření nástrojů na podporu vzniku nových pracovních příležitostí pro osoby znevýhodněné na trhu práce v MSK.

Projekt probíhal pilotně na území Těšínských Beskyd a Pobeskydí.

Aktivity: studie, průzkumy a vstupní analýzy; tvorba a realizace vzdělávacích programů; vývoj inovačních nástrojů pro podporu zakládání sociálních podniků a jejich pilotní ověření, příprava a zavedení monitorovacího nástroje pro hodnocení dostupnosti lokality z hlediska sociálního cestovního ruchu, tvorba internetové databáze dostupnosti lokality a využití jejich dat, příprava a provoz webového portálu; ověřování inovativních výstupů, mainstreaming a diseminace, publicita; výměnné programy a tvorba společných výstupů v rámci mezinárodní spolupráce

Výstupy: Studie architektonických bariér; Studie „bílých míst“ ve službách v oblasti sociálního cestovního ruchu; Ochranná známka a certifikační systém „Bez bariér“ pro ubytovací a stravovací zařízení (19 certifikovaných zařízení); Cestovní příručka „Bez bariér“ (1. a 2. vydání) pro osoby se zdravotním postižením; vzdělávací programy pro pracovníky v cestovním ruchu (s cílem proškolení směrem k handicapovaným), akreditované kurzy; motivační programy, bilance sociálních kompetencí; Tutoring (školení) pro sociální podnik; Informačně-motivační produkt „Sociální podnik“; Sociální observatoř (portál www.jedemetaky.cz) informující o dostupnosti regionu pro cestování osob se zdravotním postižením; projektový portál blind friendly (www.projekt-beskydy.cz); vademekum (průvodce projektovými produkty)

Podpora a rozvoj bezbariérového cestování byly v rámci tohoto projektu nejen v Moravskoslezském kraji ale v celé České republice průkopnickým počinem. Pro další rozšíření možností bezbariérové turistiky iniciovali realizátor projektu a Národní rada osob se zdravotním postižením v ČR tzv. expertní skupinu.

Zdroje:

www.projekt-beskydy.cz; www.jedemetaky.cz; www.kazuist.cz;

KAZUIST, spol. s r.o., Husova 401, 739 61 Třinec.

Projekt „Moravskoslezský kraj pro všechny“ (MSKpV)

Období realizace: 09/2008 – 05/2009

Realizátor: KAZUIST, spol. s r.o.

Zdroj financování: Moravskoslezský kraj

Cílové skupiny:

- osoby se zdravotním postižením (osoby s chronickým onemocněním, pohybově/zrakově/sluchově postižení)
- senioři, rodiny s malými dětmi
- provozovatelé ubytovacích a stravovacích zařízení a jejich zaměstnanci

Zaměření projektu: Projekt navázal na pilotní projekt EQUAL „Beskydy pro všechny“ s cílem dále rozvíjet a prohlubovat hodnotící systém a komunikaci s provozovateli turistických zařízení i veřejností.

Aktivity: Činnost certifikačního bodu „Bez bariér“ pro Moravskoslezský kraj; Činnost certifikační komise „Bez bariér“; Technická podpora portálu „sociální observatoř“; Vzdělávání pro bezbariérové cestování; Promo, publicita a propagace projektu

Výstupy: 4 hotely certifikované značkou „Bez bariér“; 3. vydání cestovní příručky „Bez bariér“; aktualizovaný portál sociální observatoře (www.jedemetaky.cz); propojení portálu sociální observatoře s portálem TourData.cz;

Zdroje:

www.jedemetaky.cz;

KAZUIST, spol. s r.o., Husova 401, 739 61 Třinec

Projekt „ATHENA na cestách“ (Athena)

Období realizace: 06/2009 – 05/2011

Realizátor: KAZUIST, spol. s r.o.

Zdroj financování: Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost

Cílové skupiny:

- Kraje, obce, jimi zřízené organizace
- Orgány státní správy a jimi zřízené organizace
- NNO a zaměstnavatelé osob se zdravotním postižením
- Vzdělávací instituce
- Úřady práce a instituce služeb zaměstnanosti
- Osoby se zdravotním postižením
- Široká veřejnost

Zaměření projektu: Cílem projektu je rozvíjet podmínky a nástroje pro rozvoj lidských zdrojů a zaměstnanosti v sektoru bezbariérového cestování v České republice na základě výměny zkušeností a hledání inspirace v zemích Evropské unie. Získané poznatky budou šířeny, prosazovány a začleňovány do politiky, praxe a životního stylu.

Projekt využívá výsledků ze dvou výše uvedených projektů.

Aktivity: aktivity související s mezinárodní spoluprací (úvodní setkání mezinárodních partnerů, průzkum systémů a informačních databází ve vybraných zemích EU, výměna a sdílení zkušeností/nástrojů, průběžný monitoring nových nástrojů a metod v oblastech zájmu, mezinárodní konference v ČR, závěrečné setkání partnerů), vývoj inovativních produktů/nástrojů na podporu rozvoje lidských zdrojů v oblasti bezbariérového cestování, diseminace a mainstreaming vytvořených produktů a získaných poznatků

Výstupy: Příručka o bezbariérovém cestování; Metodika pro informační systém v bezbariérovém cestování; Metodika workshopů pro zástupce NNO a zaměstnavatelé osob se zdravotním postižením; Elektronická knihovna evropských info systémů v oblasti bezbariérového cestování; Kompendium dobrých evropských příkladů

Zdroje:

www.kazuist.cz;

KAZUIST, spol. s r.o., Husova 401, 739 61 Třinec

Projekt „Accessible Tourism for Europe“ (ATE)

Období realizace: 08/2009 – 07/2011

Realizátor: KAZUIST, spol. s r.o.

Zdroj financování: Leonardo da Vinci, Program Partnership

Cílové skupiny:

- lektori a školitelé
- zaměstnanci v cestovním ruchu
- osoby se zdravotním postižením

Zaměření projektu: Cílem projektu je podpora spolupráce, výměna zkušeností a dobrých příkladů a vývoj nových nástrojů za účelem rozvoje kompetencí v oblasti lidských zdrojů ve sféře bezbariérového cestování. Partnerskými organizacemi jsou: Tourism for All (Velká Británie), Umbria Training Centre (Itálie), ANBBA - Associazione Nazionale dei Bed & Breakfast e Affittacamere (Itálie).

Výstupy: školicí program pro školitele a lektory s cílem obohatit jejich odborné znalosti zaměřené na: lepší porozumění potřebám turistů se zdravotním postižením, zlepšení komunikačních dovedností směrem k cílové skupině klientů, seznámení se s právním rámcem vztahujícím se k přístupnosti v cestovním ruchu v partnerských zemích, motivace zaměstnanců směrem k lepší přístupnosti turistických zařízení; školicí soubor nástrojů atraktivních školicích metodik a podpůrných výukových nástrojů pro účastníky školení (především zaměstnance v cestovním ruchu) s cílem rozvíjet jejich znalosti a schopnosti ve vztahu ke službám bezbariérového cestování.

Zdroje:

KAZUIST, spol. s r.o., Husova 401, 739 61 Třinec

Projekt „Cesty za poznáním“

Období realizace: 11/2009 – 06/2012

Realizátor: KAZUIST, spol. s r.o.

Zdroj financování: Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Cílové skupiny:

- žáci středních škol různého typu
- žáci středních škol vybraných oborů
- pracovníci středních škol
- vedoucí pracovníci středních škol

Zaměření projektu: Projekt řeší potřebu rozšířit kompetence absolventů odborných středních škol se zaměřením na cestovní ruch, sociální služby a příbuzné obory o znalosti a dovednosti týkající se nabídky služeb bezbariérového cestování a komunikace s osobami se zdravotním postižením či omezením. Cílem projektu je ve spolupráci s partnery vypracovat dva inovativní vzdělávací programy, které by tyto potřeby uspokojovaly, tyto následně ověřit a evaluovat.

Aktivita: Zavádění vyučovacích metod, organizačních forem a výukových činností vč. tvorby modulových výukových programů s důrazem na mezipředmětové vazby, které vedou k rozvoji klíčových kompetencí.

Výstupy: Obecná metodika vzdělávacích programů; Inovativní vzdělávací program 1 pro žáky středních škol; Inovativní vzdělávací program 2; elektronické zpravodaje

Zdroje:

KAZUIST, spol. s r.o., Husova 401, 739 61 Třinec

2.1.2 Vyhodnocení projektů

V regionu Moravskoslezsko byly uskutečněny 2 projekty se zaměřením na propagaci oblasti bezbariérového cestování, tři projekty se v současné době nacházejí v realizační fázi.

Před realizací prvního z projektů – BpV – se oblastí bezbariérového cestování dosud žádný projekt nezabýval, ať v rámci Moravskoslezského kraje či celé České republiky. Šlo o oblast zcela novou a teprve projekt BpV poukázal na skutečnost, že cestovat a trávit různým způsobem volný čas chtějí

i osoby se zdravotním postižením, které však čelí nejen architektonickým bariérám, ale také nedostatku informací o přístupnosti turistické infrastruktury vzhledem k jejich postižení či neznalosti zaměstnanců provozovatelů cestovního ruchu v tom, jak se k nim jako k turistům chovat.

Uvedené projekty přispěly, resp. přispějí k tomu, že se pojem bezbariérové cestování dostal do povědomí českého obyvatelstva, především na území Moravskoslezského kraje. Současně svými dosaženými výsledky podpořily rozvoj této oblasti – byla vytvořena metodika přístupnosti turistické infrastruktury, byl nastaven systém certifikace Bez bariér pro ubytovací a stravovací zařízení, přičemž značku Bez bariér získalo celkem 23 objektů; vyšly 3 vydání cestovní příručky Bez bariér pro osoby se zdravotním postižením, byly realizovány vzdělávací programy pro zaměstnance v cestovním ruchu směrem k handicapovaným turistům, vytvořen portál hodnotící dostupnost pro cestování osob se zdravotním postižením (www.jedemetaky.cz). Po ukončení projektu Athena přibude příručka o bezbariérovém cestování, Metodika pro informační systém v bezbariérovém cestování; Elektronická knihovna evropských info systémů v oblasti bezbariérového cestování a další přínosné výstupy. Po ukončení projektu ATE budou k dispozici nové vzdělávací nástroje pro oblast bezbariérového cestování.

Nicméně, ve sféře bezbariérového cestování se stále nacházejí „bílá místa“, která vybízejí k řešení:

- V současnosti neexistuje ucelený informační systém o přístupnosti turistické infrastruktury na území Moravskoslezského kraje z hlediska osob se zdravotním postižením (možnost využití již vytvořených metodik z projektů BpV a MSKpV;
- Podnikatelské subjekty v odvětví cestovního ruchu necítí potřebu zpřístupnit své služby turistům se specifickými potřebami;
- Postrádá se rovněž spolupráce aktérů cestovního ruchu za účelem vytvoření společné nabídky pro osoby se specifickými potřebami;
- Nedostatečná je míra vzdělávání zaměstnanců poskytovatelů cestovního ruchu směrem k osobám se specifickými potřebami s cílem zlepšení nabídky služeb pro tuto cílovou skupinu (možnost využití/rozvinutí již vytvořených vzdělávacích modulů z projektu BpV).

Závěrem je třeba zmínit, že produkty, které vznikly/vzniknou/vznikají v rámci uvedených projektů, je z hlediska jejich využitelnosti/udržitelnosti aktualizovat a dále rozvíjet. Totéž platí i o získané image kraje jako průkopníka bezbariérového cestování v České republice.

2.1.3 Porovnání a vyhodnocení metodik hodnocení přístupnosti směrem k osobám se zdravotním postižením

2.1.3.1 Výčet metodik

Metodika oficiální jednotné klasifikace ubytovacích zařízení České republiky pro léta 2010 – 2012 (Metodika OJK)

Autoři: Asociace hotelů a restaurací České republiky o. s.(AHR ČR);
UNIHOST – Sdružení podnikatelů v pohostinství, stravovacích a ubytovacích službách (UNIHOST);
Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky (MMR ČR);
Česká centrála cestovního ruchu–CzechTourism (CzechTourism)

Zaměření:

Metodika OJK se stala součástí mezinárodního střeoevropského systému Hotelstars Union, který sjednocuje klasifikační kritéria v rámci ČR, Německa, Rakouska a Maďarska. Metodika má doporučující charakter a slouží jako pomůcka pro zařazování ubytovacích zařízení kategorií hotel, hotel garni, pension a motel do příslušných tříd dle minimálních stanovených požadavků.

Její součástí je také řešení staveb občanského vybavení směrem k osobám s omezenou schopností pohybu a orientace opírající se o vyhlášku č. 369/2001 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících užívání staveb osobami s omezenou schopností pohybu a orientace, a to konkrétně pro:

- vnitřní komunikaci a vybavení (§ 11; přístup do částí staveb občanského vybavení, informační grafické zařízení pro orientaci veřejnosti ve stavbách občanského vybavení)

- ostatní prostory (§ 12; hygienická zařízení, přístup do prostor, pokoj uzpůsoben potřebám osob se zdravotním postižením, mezinárodní symbol přístupnosti, indukční smyčka, mezinárodní symbol hluchoty)

Předmětem metodiky jsou ubytovací zařízení (tj. hotely, motely, penziony a ostatní ubytovací zařízení).

Vyhodnocení:

- Metodika není zaměřena pouze na přístupnost osob s omezenou schopností pohybu a orientace, tato je však její součástí.
- Část metodiky věnující se přístupnosti objektů vychází přímo z vyhlášky č. 369/2001 Sb.
- Metodika je určena pouze pro ubytovací zařízení, nikoliv stravovací.

Metodika OJK je Přílohou č. 01 analýzy.

Metodika Cestovní kanceláře ATIS pro produkt „Dovolená s vozíkem – bezbariérové pobyty pro každého“ (Metodika CK ATIS)

Autor: CK ATIS

Zaměření:

„Dovolená s vozíkem – bezbariérové pobyty pro každého“ je produktem Cestovní kanceláře ATIS, která má sídlo v Bruntále. Jde o speciální nabídku pobytů pro imobilní spoluobčany, jejich rodiny a přátele. Doporučené hotely v lokalitách České a Slovenské republiky, které vyhovují podmínkám pro bezbariérovou dovolenou, jsou hodnoceny dotazníku – Požadavky na vybavení při ubytování hostů s invalidním vozíkem.

Dotazník shrnuje informace o vstupech do budovy, společných prostor, pokojů; dveřích s min. šířkou do 800 mm; koupelně a WC; různých dalších aspektech a pomůckách k zapůjčení.

Provozovatelé ubytovacích zařízení jsou v závěru dotazníku vyzváni k uvádění pravdivých a kompletních informací. Při vytváření dotazníku bylo vycházeno z českých norem a zahraničních požadavků na bezbariérovost objektů.

Vyhodnocení:

- Ve své podstatě jde o stručný jednostránkový dotazník.
- Dotazník je určen pouze pro ubytovací zařízení, nikoliv stravovací.
- Dotazník je orientován pouze na osoby s pohybovým postižením, konkrétně osoby na invalidním vozíku.

Metodika CK ATIS je Přílohou č. 02 analýzy.

Metodika hodnocení přístupnosti infrastruktury cestovního ruchu pro osoby se zdravotním postižením (Metodika BpV)

Autor: Rozvojové partnerství „Beskydy pro všechny“

Zaměření:

Základním cílem metodiky je podrobný popis systému hodnocení tvrdých a měkkých parametrů objektů sociálního cestovního ruchu a dále popis postupů průběžného sběru, zveřejňování a aktualizace informací v rámci databáze zařízení cestovního ruchu – nazvané „Sociální observatoř“ – na internetových stránkách www.jedemetaky.cz. Navazujícím cílem dokumentu je zajistit a usnadnit přenos vytvořených inovativních postupů a nástrojů v oblasti monitoringu sociálního cestovního ruchu do dalších regionů České republiky, kde vznikne potřeba řešení této problematiky, a poskytnou tak komplexní návod pro její praktickou aplikaci.

Předmětem nástrojů metodiky jsou objekty infrastruktury cestovního ruchu, tj. ubytovací (hotely, penziony, turistické chaty, ubytování v soukromí aj.) a stravovací (restaurace, jídelny, provozovny rychlého občerstvení) zařízení.

Vyhodnocení:

- Metodika je komplexním nástrojem pro hodnocení přístupnosti turistické infrastruktury pro osoby se zdravotním postižením, její součástí jsou rovněž certifikační hodnotící kritéria, popis procesu certifikace, značka *BEZ BARIÉR* udělována úspěšným žadatelům a popis internetového portálu www.jedemetaky.cz mapujícího dostupnost regionu pro osoby se zdravotním postižením.
- Metodika je určena pro ubytovací a stravovací zařízení.
- Dotazník pro žadatele o certifikaci *BEZ BARIÉR* má v části týkající se parametrů bezbariérovosti rozsah překračující rámec Vyhlášky č. 369/2001 Sb.

- Metodika je konkrétně zaměřena na hodnocení přístupnosti směrem k osobám se zrakovým, sluchovým a tělesným postižením.
- Metodika je zaštitěna Národní radou osob se zdravotním postižením ČR (NRZP ČR).
- Realizátoři projektu BpV spolu s NRZP iniciovali vznik tzv. expertní skupiny s cílem připravit jednotné standardy cestování vycházejících z Metodiky BpV.
- Kritéria hodnocení přístupnosti byla vytvořena v úzké spolupráci s organizacemi zdravotně postižených.

Metodika BpV je Přílohou č. 03 analýzy.

2.1.3.2 Doporučení pro projekt CRBB

Všechny tři dokumenty ve větší či menší míře usilují o rozšíření nabídky restauračních a ubytovacích zařízení pro osoby se specifickými potřebami. Rozdíl jejich přístupu je patrný nejen v (ne)komplexnosti metodik k řešené problematice, ale také v zaměření na ne zcela shodnou cílovou skupinu osob. Ne všechny rovněž řeší přístupnost restauračních zařízení.

Nejpodrobněji a nejkomplexněji je zpracována metodika BpV, která má navíc podporu ze strany NRZP ČR a tedy dobrý předpoklad pro další vývoj bezbariérového cestovního ruchu v ČR.

Metodika OJK se naopak v části o přístupnosti objektů zaměřuje na nejširší cílovou skupinu uživatelů přístupného cestovního ruchu, tedy na osoby s omezenou schopností pohybu a orientace, mezi které - mimo pohybově, sluchově a zrakově postižené – patří rovněž senioři, těhotné ženy a osoby doprovázející dítě v kočárku, dítě do tří let, případně osobu s mentálním postižením.

Dobrou příležitostí pro příští řešitelé projektů se zaměřením na zpřístupnění infrastruktury cestovního ruchu se proto nabízí sladění uvedených metodik a vytvoření jednoho optimálního nástroje (metodiky), který bude využitelný ve všech odvětvích cestovního ruchu se zaměřením na osoby se specifickými potřebami.

2.2 Identifikace možných vazeb projektových aktivit na evropské iniciativy

2.2.1 Výčet evropských iniciativ v oblasti bezbariérového cestování

European Network for Accessible Tourism (sdružení ENAT)

Předmět působení:

ENAT je evropská organizace sdružující soukromé a veřejné, neziskové, akademické a další subjekty, jejichž cílem je zpřístupnit cestování všem, tedy i osobám, které mají omezené možnosti z důvodu zdravotního postižení, věku, chronických onemocnění či dočasných úrazů apod. ENAT je progresivní organizace, kterou lze považovat za hlavního hráče v prosazování všech otázek souvisejících s problematikou BC v Evropě, jako např.: prověřování přístupnosti, tvorba standardů přístupnosti, poradenství, vzdělávání zaměstnanců a dalších aktérů působících na rozvoj oblasti, destinační marketing, tvorba politik aj. ENAT vytváří nové nástroje pro podporu cestování přístupného všem občanům a hovoří za všechny aktéry v oblasti bezbariérového cestování na úrovni nejvyšších orgánů EU.

Zdroje:

www.accessibletourism.org

Středoevropská skupina pro integraci OZP, o. s. (SSpI)

Předmět působení:

Dne 5. 6. 2009 byla zaregistrována Středoevropská skupina pro integraci osob se zdravotním postižením (SSpI) složená z představitelů Národních rad České republiky, Slovenské republiky a Sejmu Polské republiky. Činnost této iniciativy spočívá především ve spolupráci na:

- Komparaci legislativy států středoevropské skupiny a EU
- Podpoře realizace programu sociální turistiky a sociální ekonomiky
- Optimalizaci zavádění Modelu ucelené rehabilitace OZP
- Podpoře projektu EUROKLÍČ

Zdroje:

<http://www.esznam.cz/index.php/tripartita.html>

Projekt „Tatry bez bariér“ – Slovensko

Realizátory projektu jsou Štátne lesy TANAPu a hlavně společnost Hartmann-Rico, která spolupracuje se Slovenským svazem tělesně postižených sportovců. Tyto organizace společně hledaly aktivity, které by tělesně postiženým daly další šanci na aktivní život.

Hlavním cílem projektu je vytvoření sítě značených turistických tras v Tatrách pro osoby se sníženou schopností pohybu. Pro vozíčkáře realizátoři vydali také **informační brožurku**, kde najdou základní informace o turistických trasách s jejich popisem (povrch, délka, zajímavosti), značením a dalšími informacemi o místech v Tatrách s bezbariérovým přístupem, vč. otevíracích dob, vstupného nebo dalších informací.

Součástí projektu Tatry bez bariér je také rekonstrukce vstupu do Expozice tatranské přírody v Tatranské Lomnici.

Zdroje:

www.lesytanap.sk

Sdružení „Turistika bez bariér“ - Polsko

Předmět působení:

Sdružení bylo založeno v roce 2005 na podnět lidí, jejichž vášní je cestovní ruch. Jeho cílem jsou:

- aktivity na podporu zdraví, mobility, cestovního ruchu a rekreace
- aktivace seniorů
- integrace OZP
- organizace volného času pro OZP a seniory
- cestovní ruch prostřednictvím vzdělávání dětí a mladých lidí
- propagace města Gdyně a regionu
- podpora regionální kultury, jazyka a tradic Kashubian

- spolupráce s obdobnými sdruženími působícími v Polsku i mimo její hranice, zejména v rámci EU

Sdružení sleduje své cíle prostřednictvím:

- pořádání setkání pro OZP a seniory
- pořádání turistických poznávacích výletů pro děti a mladé lidi ve formě vzdělávání
- pořádání turistických poznávacích výletů pro seniory s cílem jejich aktivity
- pořádání turistických poznávacích výletů pro OZP jako forma integrace
- běžeckou cestu k podpoře města Gdyně a okolí
- organizování setkání, výletů na podporu regionální kultury, zvyků a tradic Kaszubski
- spolupráce s polskými a zahraničními NNO se stejným nebo podobným zaměřením

Snahou sdružení je ukázat, že všichni bez výjimky mají právo obdivovat svět, bez ohledu na to, zda se pohybují na vozíku či nikoli.

Zdroje:

<http://www.turystykabbarier.ovh.org/>

Sdružení přátel integrace - Polsko

Předmět působení:

Sdružení je veřejně prospěšná společnost, která byla založena v roce 1995 z podnětu Petra Pawłowskeho, tvůrce magazínu „Integrace“ zaměřeného na osoby s postižením, jejich rodiny a přátele.

Sdružení se snaží prosazovat a realizovat integraci osob se zdravotním postižením do společnosti, založené na soužití, spolupráci a partnerství ve všech oblastech společenského života.

Sdružení usiluje hlavně o:

- podporu sociální a profesní integrace OZP do společnosti
- pomoc lidem s postižením
- vzdělávání založeného na zásadách sociální integrace

Posláním asociace jako veřejně prospěšné organizace je zlepšit kvalitu života postižených Poláků, tj. zajistit, aby se OZP mohly aktivně účastnit společenského života v celé své míře. Za tímto účelem byl vytvořen portál www.niepelnosprawni.pl, založena čtyři centra pro integraci, jsou pořádány různé soutěže a kampaně, byl vytvořen televizní program „Integrace“, vznikají publikace, průvodci a jsou realizována poradenství, školení, konference apod.

Sdružení uveřejnilo např. příručky „**Turistika bez bariér – Krakov**“ a „**Turistika bez bariér – Varšava**“ (z r. 2002), které jsou určeny osobám se ZP, které mají problémy s mobilitou. Příručky obsahují několik zajímavých tras, ale i praktické informace (o dopravě ve městě, důležitá telefonní čísla, informace o vstupech, výtazích, rampách i toaletách, kde je možné přespat, najíst se apod.). Jedná se o průkopnický projekt, který bude dále vylepšován a aktualizován.

Zdroje:

www.integracja.org

www.niepelnosprawni.pl

http://www.niepelnosprawni.pl/ledge/x/2781?query_id=11696

Sdružení přátel Integrace

00-162 Varšava, ul.. Dzielna 1

Tel: (+022) 635 13 30, fax: (+022) 635 11 82

Kampaň Neexistují žádné bariéry, Dolní Slezsko / Dolnoslezská turistická organizace - Polsko

Předmět působení:

Jde o sociální kampaň, jejímž cílem je prolomit stereotypní uvažování o lidech se ZP a pomáhat při aktivaci a nezávislosti osob se ZP. V rámci programu byl vytvořen interaktivní webový portál www.niemabariery.dolnyslask.pl informující o programech, projektech a aktivitách pro OZP v regionu Dolního Slezska. V obcích a okresech jsou tzv. IPION-y (Internet informačních míst pro osoby se ZP), jsou pořádány konference, workshopy, pikniky, soutěže apod. Kampaň je realizována Parlamentem osob se ZP ve Vratislavi ve spolupráci s ověřenými partnery a financována (okresním) úřadem Wojvodství Dolní Slezsko.

Kampaň je přirozeným pokračováním akce „Bezbariérová Wroclaw“, na jejíž realizaci se podíleli: Sdružení polských spisovatelů, nadace „Přines Slunce“ a wroclavský kanoe klub Integrace handicapovaných PTTK „Kapok“.

Součástí této kampaně je vydání **turistického průvodce po Dolním Slezsku pro osoby se ZP**. Příručka byla vypracována společně s osobami se ZP (r. 2007). Toto vydání uzavírá trilogii - cyklus průvodců po regionu pro osoby handicapované. Dřívější zahrnovaly Wroclaw a jeho okolí a vydalo je Regionální Družstvo Rehabilitačních Služeb RESUS.

Součástí průvodce po Dolním Slezsku je i mapa turistických zajímavostí vydaná Dolnoslezskou turistickou organizací a nakladatelstvím PLAN.

Zdroje:

www.niemabarier.dolnyslask.pl

www.dolnyslaskbezbarier.pl

<http://niepelnosprawni.hb.pl>

www.turystyka.dolnyslask.pl

Regionální Družstvo Rehabilitačních Služeb RESUS - Polsko

Předmět působení:

Shromažďuje početné ústavy zaměstnávající invalidy z celého vojvodství (Wroclaw). Výstup – **průvodce Bezbariérová Wroclaw**.

Zdroje:

www.niemabarier.dolnyslask.pl

2.2.2 Vyhodnocení možných vazeb projektových aktivit na evropské iniciativy

Zaměření a činnosti uvedených iniciativ v oblasti bezbariérového cestování, resp. integrace OZP do společnosti, dávají podněty k nastavení obdobných produktů i v Moravskoslezském kraji.

Ve vztahu k činnosti Sdružení ENAT se jedná např. o:

- propagaci kraje jako průkopníka bezbariérového cestování v ČR
- podněcení spolupráce aktérů cestovního ruchu směrem k bezbariérovému cestování
- vytvoření uceleného informačního systému pro shromažďování informací o produktech, službách a dostupných destinacích pro uživatele bezbariérového cestování

Ve vztahu k činnosti Středoevropské skupiny pro integraci OZP, o. s. (SSpI):

- podpora dalšího rozvoje bezbariérového cestování v MSK při využití výsledků z projektů BpV a MSKpV;
- vytvoření a následná propagace nových produktů v oblasti bezbariérového cestování

Ve vztahu ke slovenskému projektu „Tatry bez bariér“ a polským iniciativám se nabízí především možnost přeshraniční spolupráce za účelem:

- vytvoření „bezbariérových“ produktů v česko-polské mutaci
- společné propagace a šíření informací o produktech bezbariérového cestování (např. formou konferencí, veletrhů, tiskových zpráv, médií atd.)

2.2.3 Shrnutí

Uvedený výčet nabízí několik podnětů využitelných k podpoře a dalšímu rozvoji oblasti bezbariérového cestování (nejen) na území Moravskoslezského kraje, přičemž část z nich odkazuje na již vytvořené a nastartované činnosti projektů BpV a MSKpV.

Jako příležitost se nabízí sdílení a výměna mezinárodních dobrých praxí v oblasti cestovního ruchu pro osoby se specifickými potřebami.

2.3 Identifikace trendů a jim odpovídajících aktivit pro projekt

2.3.1 Výčet trendů v oblasti bezbariérového cestování

Pro zjišťování vývojové tendence v oblasti bezbariérového cestování byly využity strategické dokumenty/koncepce zpracované pro oblast cestovního ruchu, a to na regionální, národní a evropské úrovni.

Na evropské úrovni se jedná především o **Usnesení Evropského parlamentu ze dne 29. listopadu 2007 o obnovené politice EU v oblasti cestovního ruchu: Vstříc silnějšímu partnerství pro evropský cestovní ruch (2006/2129(INI)) (dále jen Usnesení EP)**

V návrhu usnesení je bezbariérovému cestování věnováno celkem 6 následujících bodů (47 – 52) vč. turistického programu pro seniory z kapitoly „Různé“ (bod 82):

Bezbariérové cestování:

47. vítá iniciativy na koordinaci informací o bezbariérovém cestování na evropské úrovni, které by umožnily turistům s omezenou pohyblivostí a jejich rodinám nalézt informace o bezbariérovém přístupu k turistickým destinacím; vyzývá všechny členské státy, poskytovatele služeb v oblasti cestovního ruchu a národní a místní organizace cestovního ruchu, aby se do těchto iniciativ zapojili a/nebo je podpořili;
48. současně vyzývá Komisi a členské státy, aby s ohledem na výtržnosti a násilnosti páchané evropskými turisty v evropských destinacích zvažily, zda by nebylo vhodné vypracovat chartu práv a povinností evropských turistů a též evropský kodex chování pro podniky v oblasti cestovního ruchu;
49. vyzývá Komisi a členské státy, aby inicializovaly značku ES „Bezbariérový přístup pro všechny“, která by pro turisty s omezenou pohyblivostí byla zárukou základních zařízení pro bezbariérový přístup a používala by se např. u ubytování, restaurací, míst pro trávení volného času a přírodních lokalit, hledišť, památníků, muzeí apod.;
50. dále zdůrazňuje potřebu chránit, zachovávat a obnovovat evropské kulturní dědictví a volá po přísnějším řízení takových míst a podmínek, za kterých jsou navštěvována, a po větším úsilí o zlepšení přístupu pro lidi se zdravotním postižením, kteří cestují za účelem rekreace ve stále větší míře;
51. vyzývá Komisi, aby vypracovala sdělení a s ním akční plán na rozšíření takové značky založený na projektech, které realizovala již dříve, na zkušenostech a osvědčených postupech na národní a místní úrovni, který by rovněž přihlížel k tomu, čeho bylo na úrovni EU v oblasti dopravy dosaženo;
52. konstatuje, že dostupnost turistických destinací je záležitostí, která má rovněž co do činění s poskytovanými či dostupnými dopravními službami; vyzývá tudíž Komisi, aby pro účely nové evropské politiky cestovního ruchu a rozvoje evropské dopravní politiky vzala náležitě v úvahu znevýhodnění, pokud jde o dostupnost, které postihuje regiony se specifickými přírodními nebo zeměpisnými rysy, jako jsou nejvzdálenější regiony, ostrovní a horské oblasti a řídké osídlené nejsevernější oblasti;
82. vzhledem k rozsahu nadcházející změny demografické struktury EU ještě jednou obrací pozornost na potřebu realizovat mimo sezonu evropský turistický program pro důchodce, který by zlepšil kvalitu života seniorů v EU, vytvořil by pracovní místa a přinesl by větší poptávku a růst v evropském hospodářství; navrhuje nazvat tento program Odysseus.

Zdroj:

<http://www.europarl.europa.eu/RegWeb/application/registre/searchResultDetailed.faces>

Na národní úrovni se vývojovým tendencím v oblasti cestovního ruchu věnuje především **Koncepce státní politiky cestovního ruchu na období 2007 – 2013 (dále jen Koncepce SPCR)**

Vize a cíle koncepce na období 2007 – 2013 charakterizují její specifické cíle:

- Udržitelné využití přírodního potenciálu krajiny jako (nezbytné) podmínky pro zvýšení její atraktivity pro cestovní ruch.
- Zvýšení dostupnosti kulturních a přírodních památek využívaných cestovním ruchem a jejich udržování.

- Rozvoj environmentálně šetrných forem cestovního ruchu jako možností pro rozvoj udržitelného cestovního ruchu, zejména, ale nejenom, v environmentálně významných oblastech.
- Rozvoj lidských zdrojů a podpora metod a nástrojů pro rozvoj cestovního ruchu.

Pojem **sociální cestovní ruch, který společně s bezbariérovým cestovním ruchem** je součástí koncepce "cestovní ruch pro všechny" se v rámci SPCR objevuje jako jedna z nově propagovaných forem cestovního ruchu a je specifikován jako začlenění lidí žijících v nízkých příjmových skupinách do činností spojených s rekreací a volným časem.

Zdroj:

<http://www.mmr.cz/getdoc/1233f813-16a2-4cea-ac21-7e65a3435c8d/Koncepce-statni-politiky-cestovniho-ruchu-v-CR-na->

Na úrovni regionální se oblasti cestovního ruchu a jejím trendům v dalších letech věnuje **Marketingová strategie rozvoje cestovního ruchu v Moravskoslezském kraji pro léta 2009 – 2013 (dále jen MSRCR)**

Cíle strategie pro období 2009 – 2013 (s výhledem do roku 2015) jsou následující:

- meziroční růst návštěvnosti o 5 % a jeho udržení;
- loajalita návštěvníků – index CLI – minimálně 80% a udržení této hranice;
- spokojenost návštěvníků – min. 80 % návštěvníků je spokojeno s návštěvou regionu;
- zvýšení průměrné doby pobytu návštěvníků o 2 dny (cíl na období do roku 2013)

K naplnění cílů Marketingové strategie pro období 2009 – 2013 (s výhledem do roku 2015) je potřeba zajistit patřičně fungující systém managementu destinace v samotném Moravskoslezském kraji. Jeho základem by měly být následující tři pilíře:

- fungující spolupráce mezi stěžejními aktéry cestovního ruchu:

V Moravskoslezském kraji existují 4 významní aktéři v oblasti cestovního ruchu a jejich aktivity jsou následující:

- Moravskoslezský kraj a Agentura pro regionální rozvoj, a.s.: Marketingová strategie rozvoje cestovního ruchu v Moravskoslezském kraji pro léta 2009 – 2013; Propagace a komunikace vůči cílovým trhům; Koordinační role; Koncepční role
- KLACR – Moravskoslezský klastr cestovního ruchu: Propagace a komunikace vůči cílovým trhům; Vzdělávání v cestovním ruchu; Certifikace v cestovním ruchu; Statistické informace
- Poradní sbor turistických oblastí: Propagace produktů (jednotlivé subjekty); Poradní a kontrolní role

- systém propagace a komunikace produktů;

Jde o známý marketingový mix, tedy 4 P – product, prize, place a promotion (produkt, cena, místo a propagace). Aplikace marketingového mixu v destinacích je aktuálním a hlavně fungujícím trendem. Destinace (jak Moravskoslezský kraj, tak jednotlivé póly rozvoje) mají charakter produktu, oproti běžnému produktu zde však existuje jeden rozdíl. Klienti si totiž destinaci kupují nepřímou. Na druhou stranu stejně jako u marketingu jiných produktů jde i tady především o to vytvořit produkt, vytvořit image, zajistit konkurenceschopnost, vstoupit na trh a prodat. To vše za předpokladu kvalitního řízení cenové politiky. Celý proces by měl být potom řízen v rámci systému managementu destinace.

- postupný vznik nových a obnova stávajících produktů.

Třetím pilířem rozvoje cestovního ruchu v Moravskoslezském kraji je postupný rozvoj produktové nabídky. Je potřeba, aby kraj nezaostával za konkurencí, a aby zde i nadále vznikaly nové produkty, které budou rozšiřovat možnosti pro klienty trávící zde dovolenou. Velikou a perspektivní výhodou v tomto ohledu jsou operační programy, které mají pro období 2007 – 2013 určeny pro rozvoj cestovního ruchu alokace financí v řádu několika stovek milionů korun. Proto v Moravskoslezském kraji vznikla řada projektů, které se ucházejí o podporu většinou z Regionálního operačního programu. Kromě toho se v Moravskoslezském kraji nachází řada aktérů (obce, soukromí podnikatelé, investoři), kteří již mají naplánovány projekty financované z vlastních zdrojů. Třetí skupinou jsou vize v různých stádiích rozpracování s podporou většinou veřejného sektoru, které lze označit jako investiční příležitosti.

Oblast bezbariérového cestování je v MSRCR blíže specifikována v kapitole Akční plán: Prioritní osa 2 – Marketing, která představuje souhrn připravovaných projektů a aktivit, které by měly vést k naplnění prioritních os, opatření a cílů marketingové strategie. Jedná se o Prioritní osu 2 – Marketing a projekt **Cestování bez bariér**, jehož plánovanými výstupy jsou: partnerství pro poskytování služeb v oblasti bezbariérového cestování, propagační produkty, webový portál, hodnocení zařízení CR. Cílovou skupinou projektu jsou podnikatelé v CR, návštěvníci MSK a tělesně postižení lidé. Garantem projektu byl ustanoven KLACR. Projekt měl být realizován v období 2010 až 2012. Očekávaným přínosem projektu je podpora a propagace bezbariérových zařízení a motivace podnikatelů v CR.

Zdroj:

http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/cr_300.html

2.3.2 Vyhodnocení trendů

Úvodem je třeba říct, že oblastí bezbariérového cestování se v největší míře věnuje Usnesení EP. Strategické dokumenty na regionální a národní úrovni se tímto tématem zabývají spíše okrajově:

- Koncepce SPCR zmiňuje sociální cestovní ruch jako jednu z nově propagovaných forem cestovního ruchu a specifikuje jej jako začlenění lidí žijících v nízkých příjmových skupinách do činností spojených s rekreací a volným časem.
- V MSRCR se problematice bezbariérového cestování věnuje kapitola Akční plán: Prioritní osa 2 – Marketing představující projekt Cestování bez bariér jako jeden z nástrojů k naplnění prioritních os, opatření a cílů strategie. Očekávaným přínosem projektu je podpora a propagace bezbariérových zařízení a motivace podnikatelů v CR.

Uvedené strategické dokumenty poukazují na následující tendence vývoje v oblasti cestovního ruchu:

- koordinace informací o bezbariérovém cestování na evropské úrovni
- vypracování evropského kodexu chování pro podniky v oblasti cestovního ruchu
- inicializace značky ES „bezbariérový přístup pro všechny“
- zvýšení dostupnosti kulturních a přírodních památek využívaných cestovním ruchem a jejich udržování
- rozvoj lidských zdrojů a podpora metod a nástrojů pro rozvoj cestovního ruchu
- fungující spolupráce mezi stěžejními aktéry cestovního ruchu
- systém propagace a komunikace produktů
- postupný vznik nových a obnova stávajících produktů

Z nich vyplývající příležitosti a možná projektová řešení uvádí Tabulka č. 1. Projektová řešení v mnoha případech odkazují na již vytvořené výsledky a produkty z projektů BpV a MSKpV.

Tabulka č. 1: Příležitosti a možná řešení v oblasti bezbariérového cestování

Trendy	Příležitosti	Příklady řešení
Koordinace informací o bezbariérovém cestování na evropské úrovni (Usnesení EP)	Vytvoření komplexního systému informací o bezbariérovém cestování v MSK	On-line databáze informující o přístupnosti destinací, infrastruktury (využití již zavedené databáze na portále jedemetaky.cz) Vytvoření metodik pro monitorování dostupnosti turistických cílů vč. monitoringu Využití již existujících metodik pro monitorování zařízení CR a dopravní dostupnosti vč. monitoringu Nabídka produktů a služeb bezbariérového cestování
Vypracování evropského kodexu chování pro podniky v oblasti cestovního ruchu (Usnesení EP)	Zvýšení kvality poskytovaných služeb v oblasti CR směrem k osobám se specifickými potřebami	Vytvoření kodexu chování pro podniky v CR směrem k osobám se specifickými potřebami; Udělování kodexu podnikům a jejich následná propagace v rámci MSK
Inicializace značky ES „Bezbariérový přístup pro všechny“ (Usnesení EP)	Zavedení a prosazování značky bezbariérovosti ve sféře CR v MSK	Využití již zavedené značky „Bez bariér“ z projektů BpV a MSKpV; Využití již vytvořeného certifikačního systému „Bez bariér“ z projektů BpV a MSKpV Udělování značky „Bez bariér“ provozovatelům CR; Propagace certifikovaných objektů a prosazování značky „Bez bariér“ jako standardu kvality
Zvýšení dostupnosti kulturních a přírodních památek využívaných cestovním ruchem a jejich udržování (Koncepce SPCR)	Vytvoření komplexního systému informací o bezbariérovém cestování v MSK	On-line databáze informující o dostupnosti infrastruktury, turistických cílů atd. (využití již zavedené databáze jedemetaky.cz); Příručka pro cestování OZP; Školení zaměstnanců podniků CR směrem k osobám se specifickými potřebami
Rozvoj lidských zdrojů a podpora metod a nástrojů pro rozvoj cestovního ruchu (Koncepce SPCR)	Vzdělávání zaměstnanců podniků v cestovním ruchu směrem k osobám se specifickými potřebami	Školení zaměstnanců podniků CR s využitím již vytvořených metodik z projektu BpV s cílem certifikace značkou „Bez bariér“; Začlenění tématu bezbariérového cestování do vzdělávacích osnov na školách se zaměřením na CR
Fungující spolupráce mezi stěžejními aktéry	Podnikání/aktivace spolupráce aktérů v CR s cílem	Vytvořené partnerství aktérů CR;

cestovního ruchu (MSRCR)	propagovat bezbariérové cestování v MSK	Společná nabídka (balíček služeb) produktů pro uživatele bezbariérového cestování; Sdílení a výměna mezinárodních dobrých praxí
System propagace a komunikace produktů (MSRCR)	Propagace produktů pro bezbariérového cestování; propagace MSK jako průkopníka této oblasti CR	Konference, WS, tiskové zprávy, prezentační a propagační materiály; Sdílení a výměna mezinárodních dobrých praxí
Postupný vznik nových a obnova stávajících produktů (MSRCR)	Vznik společné nabídky produktů od aktérů CR; využití/aktualizace stávajících produktů z projektů BpV a MSKpV	Společná nabídka (balíček služeb) produktů pro uživatele bezbariérového cestování; Aktualizace cestovní příručky „Bez bariér“; Aktualizace portálu a databáze jedemetaky.cz; Sdílení a výměna mezinárodních dobrých praxí

3.1 Shrnutí hlavních závěrů

Cílem analýzy bylo:

- a) provedení inventarizace projektů, aktivit a výstupů provedených v oblasti BC
- b) identifikace možných vazeb projektových aktivit na evropské iniciativy,
- c) identifikace trendů a jim odpovídajících aktivit pro projekt.

Ad a)

Co se týče projektů v oblasti BC, v regionu Moravskoslezský kraj (a současně v rámci celé ČR) byly uskutečněny dva projekty se zaměřením na oblast bezbariérového cestování, dva projekty se v současné době nacházejí v realizační fázi, jeden je ve fázi schvalovací.

Přínosy projektů:

- Moravskoslezský kraj se stal prvním krajem, který se začal bezbariérovým cestováním zabývat;
- Vytvoření metodiky přístupnosti, systému certifikace Bez bariér spolu s marketingovou značkou;
- Značku Bez bariér získalo celkem 23 ubytovacích a restauračních zařízení;
- Vznik informačního portálu hodnotícího dostupnost pro cestování OZP
- 3 vydání cestovní příručky Travel manuál

Současně jsou očekávány další „bezbariérové produkty a výstupy“ z právě realizovaných, resp. připravovaných projektů z prostředků OP LZZ, OP VpK a Leonardo da Vinci.

Ve sféře bezbariérového cestování se stále nacházejí „bílá místa“, která vybízejí k řešení:

- Neexistence uceleného informačního systému o přístupnosti turistické infrastruktury na území Moravskoslezského kraje z hlediska osob se zdravotním postižením;
- Podnikatelské subjekty v odvětví cestovního ruchu necítí potřebu zpřístupnit své služby turistům se specifickými potřebami;
- Postrádá se rovněž spolupráce aktérů cestovního ruchu za účelem vytvoření společné nabídky pro osoby se specifickými potřebami.
- Nedostatečná je míra vzdělávání zaměstnanců poskytovatelů cestovního ruchu směrem k osobám se specifickými potřebami s cílem zlepšení nabídky služeb pro tuto cílovou skupinu (možnost využití/rozvinutí již vytvořených vzdělávacích modulů z projektu BpV).

Z hlediska další udržitelnosti a využitelnosti vzniklých produktů pro oblast bezbariérového cestování je potřeba zajistit jejich aktualizaci a další rozvoj. Totéž platí i o získané image kraje jako průkopníka bezbariérového cestování v České republice.

Dobrou příležitostí pro příští řešitelé projektů se zaměřením na zpřístupnění infrastruktury cestovního ruchu je sladění metodik pro hodnocení přístupnosti a vytvoření jednoho optimálního nástroje (metodiky), který bude využitelný ve všech odvětvích cestovního ruchu se zaměřením na osoby se specifickými potřebami.

Ad b)

Uvedený výčet nabízí několik podnětů využitelných k podpoře a dalšímu rozvoji oblasti bezbariérového cestování (nejen) na území Moravskoslezského kraje, přičemž část z nich odkazuje na již vytvořené a nastartované činnosti projektů BpV a MSKpV.

Jako příležitost se nabízí sdílení a výměna mezinárodních dobrých praxí v oblasti cestovního ruchu pro osoby se specifickými potřebami.

Ad c)

Oblast turismu a s ním spojených služeb směrem k osobám se specifickými potřebami je v současné době na národní/regionální úrovni řešena pouze okrajově.

Co se týče zjištěných trendů v oblasti cestovního ruchu, poukazují na tyto příležitosti:

- Vytvoření komplexního systému informací o bezbariérovém cestování v MSK
- Vzdělávání zaměstnanců podniků v cestovním ruchu směrem k osobám se specifickými potřebami
- Zvýšení kvality poskytovaných služeb v oblasti cestovního ruchu směrem k osobám se specifickými potřebami
- Zavedení a prosazování značky bezbariérovosti ve sféře cestovního ruchu v MSK
- Podnícení/aktivace spolupráce aktérů v cestovním ruchu s cílem propagovat bezbariérové cestování v MSK; vznik společné nabídky produktů
- Propagace produktů pro bezbariérového cestování; propagace MSK jako průkopníka této oblasti cestovního ruchu
- Využití/aktualizace stávajících produktů z projektů BpV a MSKpV
- Vznik společné nabídky produktů od aktérů CR; využití/aktualizace stávajících produktů z projektů BpV a MSKpV

Navržená projektová řešení v mnoha případech odkazují na již vytvořené výsledky a produkty z projektů BpV a MSKpV.

3.2 Celkové shrnutí analýzy

Analýza poukazuje na slabé stránky oblasti cestovního ruchu na území Moravskoslezského kraje a současně nabízí možné alternativy k jejich řešení, které přispějí k rozvoji oblasti cestovního ruchu jako takového a podpoří i rozvoj její specifické části – tzv. bezbariérového cestování.

Moravskoslezský kraj se stal díky projektům BpV a MSKpV prvním krajem v České republice řešícím problematiku bezbariérového cestování. Z hlediska marketingu jde o jedinečnou příležitost využít tuto získanou image k jeho dalšímu rozvoji a propagaci, např. podporou nových projektů. V současné době však v ČR chybí jednotná metodika pro hodnocení přístupnosti turistické infrastruktury z hlediska (bez)bariérovosti využitelná ve všech oblastech cestovního ruchu, což je výzvou pro příští řešitelé projektů.

Z analýzy vyplývá, že v Evropě existují organizace, které se více či méně věnují oblasti bezbariérového cestování. Příležitostí je tedy sdílení a výměna mezinárodních dobrých praxí v této sféře, např. kooperace při vytváření nových turistických produktů.

Dalším rozvojem produktů a služeb pro bezbariérovou turistiku se cestovní ruch může stát zdrojem zaměstnání a příjmů a současně uspokojit poptávku ze strany osob se specifickými potřebami.

Závěrem můžeme konstatovat, že cestovní ruch je odvětvím s velkým potenciálem do budoucna, protože jeho rozvoj je provázen silným multiplikačním efektem. Vzhledem k již nastartovaným iniciativám je tedy žádoucí využít tohoto potenciálu i v jeho specifické oblasti – bezbariérovém cestování, a to nejen prostřednictvím nástrojů z již realizovaných projektů, ale také vývojem nových produktů a služeb.

4. POUŽITÉ ZDROJE

Při zpracování analýzy bylo využito různých internetových zdrojů, které uvádí Tabulka č. 2, a taktéž informací poskytnutých zpracovatelem.

Tabulka č. 2: Seznam použitých zdrojů

Kapitola	Zdroje
1.4	www.ec.europa.eu – informační portál Evropské Komise
2.1.1	www.projekt-beskydy.cz – web projektu „Beskydy pro všechny“ www.jedemetaky.cz – portál informující o dostupnosti regionu pro cestování osob se ZP www.kazuist.cz – webové stránky zpracovatele KAZUIST, spol. s r.o.
2.2.1	www.accessibletourism.org – webový portál organizace ENAT http://www.esznam.cz/index.php/tripartita.html - portál sdružující (nejen) OZP http://www.turystykabbarier.ovh.org/ - polský informační portál o bezbariérové turistice www.integracja.org – polský portál Sdružení přátel integrace zaměřeného na OZP www.niepelnosprawni.pl – polský informační portál vytvořen Sdružením přátel integrace za účelem začlenění OZP do společnosti www.niemabarier.dolnyslask.pl – polský interaktivní portál určen k výměně informací mezi OZP v rámci Dolního Slezska www.dolnyslaskbezbarier.pl – polský turistický informační portál pro OZP www.turystyka.dolnyslask.pl – polský turistický informační portál www.lesytanap.sk – webové stránky Státních lesů TANAP
2.3.1	http://www.europarl.europa.eu/ReqWeb/application/registre/searchResultDetailed.faces - portál Evropského Parlamentu http://www.mmr.cz/getdoc/1233f813-16a2-4cea-ac21-7e65a3435c8d/Koncepce-statni-politiky-cestovniho-ruchu-v-CR-na- webové stránky MMR http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/cr_300.html - informační portál MSK
5.2	www.mmr.cz – webové stránky MMR www.accessibletourism.org – webový portál organizace ENAT
5.3	www.mmr.cz – portál Ministerstva pro místní rozvoj České republiky www.accessibletourism.org – webový portál organizace ENAT Vyhláška MMR ČR č. 369/2001 Sb. § 67 zákon č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Sociální cestovní ruch v Evropě 2006/C318/12

5. ZKRATKY A POJMY

5.1 Zkratky

AHR ČR	Asociace hotelů a restaurací České republiky
ANBBA	Associazione Nazionale dei Bed & Breakfast e Affittacamere
ATE	(projekt) Accessible Tourism in Europe
Athena	(projekt) ATHENA na cestách
BC	bezbariérové cestování
BpV	(projekt) Beskydy pro všechny
Čj	český jazyk
CK	cestovní kancelář
CR	cestovní ruch
CRBB	(projekt) Cestovní ruch bez bariér
ČR	Česká republika
CzechTourism	Česká centrála cestovního ruchu-CzechTourism
ENAT	European Network for Accessible Tourism
EP	Evropský parlament
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
KLACR	Moravskoslezský klastr cestovního ruchu
Koncepce SPCR	Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR na období 2007 – 2013
MMR ČR	Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky
MSK	Moravskoslezský kraj
MSKpV	(projekt) Moravskoslezský kraj pro všechny
MSRCR	Marketingová strategie rozvoje cestovního ruchu v MSK pro léta 2009 – 2013
NRZP ČR	Národní rada osob se zdravotním postižením v České republice
OP LZZ	Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
OP VpK	Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost
PL	Polsko
RESUS	Regionální družstvo rehabilitačních služeb, Polsko
SSpI	Středoevropská skupina pro integraci OZP, o. s.
SR	Slovensko
OZP	osoby se zdravotním postižením
UNIHOST	Sdružení podnikatelů v pohostinství, stravovacích a ubytovacích službách
WS	workshop

5.2 Pojmy

Atraktivita cestovního ruchu

Přírodní, kulturní nebo společenský subjekt, událost přitahující účastníky cestovního ruchu (*zdroj: www.mmr.cz - Koncepce státní politiky cestovního ruchu na období 2007 – 2013*).

Cestovní ruch

Aktivity osob cestujících do míst mimo jejich obvyklé prostředí a pobývajících v těchto místech po dobu ne delší než jeden rok, za účelem trávení volného času, podnikání či jiným účelem (*zdroj: www.mmr.cz - Koncepce státní politiky cestovního ruchu na období 2007 – 2013*).

Osoby se specifickými potřebami

Osoby se zdravotním postižením či omezením, senioři, rodiny s malými dětmi (*zdroj: www.accessibletourism.org – Informační brožura ENAT*).

Osoby s omezenou schopností pohybu a orientace

Osoby postižené pohybově, zejména osoby na vozíku pro invalidy, zrakově, sluchově, osoby pokročilého věku, těhotné ženy a osoby doprovázející dítě v kočárku, dítě do tří let, popřípadě osobu s mentálním postižením (zdroj: Vyhláška MMR ČR o obecných technických požadavcích zabezpečujících užívání staveb osobami s omezenou schopností pohybu a orientace č. 369/2001 Sb.)

Osoby se zdravotním postižením

Fyzické osoby, které jsou

- a) orgány sociálního zabezpečení uznány plně invalidními
  - b) orgány sociálního zabezpečení uznány částečně invalidními
  - c) rozhodnutím úřadu práce uznány zdravotně znevýhodněnými
- (zdroj: § 67 zákon č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti)

Produkt cestovního ruchu

Souhrn činností v oblasti cestovního ruchu vytvářející ucelenou nabídku pro zájemce/účastníky za účelem využití volného času, rekreace, poznání, za jiným nevýdělečným účelem (včetně kongresového a církevního cestovního ruchu a lázeňství), realizované v konkrétní lokalitě, regionu či státu nebo tématicky zaměřené na území i více států (např. cykloturistiku v pohraničí ČR a SRN). Vždy musí jít o nabídku zahrnující kompletní zabezpečení účastníka s využitím lokalizačních předpokladů cestovního ruchu konkrétního regionu, státu či lokality (zdroj: www.mmr.cz - *Koncepce státní politiky cestovního ruchu na období 2007 – 2013*).

Sociální cestovní ruch

Je začlenění lidí žijících v nízkých příjmových skupinách do činností spojených s rekreací a volným časem (zdroj: www.mmr.cz - *Koncepce státní politiky cestovního ruchu na období 2007 – 2013*).

Obsahuje všechny iniciativy, které zpřístupní cestovní ruch osobám se zvláštními potřebami a současně generují sociální a hospodářské přínosy pro různé sektory, činnosti a skupiny (zdroj.: *Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Sociální cestovní ruch v Evropě 2006/C318/12*).

6. PŘÍLOHY

Příloha č. 01

Metodika Oficiální jednotná klasifikace ubytovacích zařízení České republiky

Příloha č. 02

Dotazník Požadavky na vybavení při ubytování hostů s invalidním vozíkem

Příloha č. 03

Metodika hodnocení přístupnosti infrastruktury cestovního ruchu pro osoby se zdravotním postižením